

ILMIY MAQOLA

Ingliz tilini o'qitishda sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish metodikasi

Ramazonova Sitora¹

¹O'zbekiston Davlat Jahon Tillari Universiteti, 3-kurs talabasi

MAQOLA HAQIDA

Qabul qilindi
21-oktabr 2026
Nashr etildi
25-oktabr 2026
ISSN
ariza berilgan

Kalit so'zlar: sun'iy intellekt, ingliz tili metodikasi, AI texnologiyalari, raqamli pedagogika, chatbotlar, interaktiv ta'lim, mustaqil ta'lim, til kompetensiyasi

Onlayn o'qish
unipublish.org

Annotatsiya. Bu maqola ingliz tilini o'qitish jarayonida sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish metodikasining zamonaviy variantini izohlashga yo'naltirilgan. Raqamli texnologiya talabatchilikning ta'lim tizimida keng joriy etishini xorijiy tillardan mustadifalarni ishlab chiqish shartiyatini yaratadi. Hal bu yerda sun'iy intellekt jarayonlarida asoslanmagan platformalar, chat botlari, avtomatik baholash sistemalari vaikhtiyorli dasturlar ingliz tilining o'qitish jarayonida talablarning til kompetentliklarini yaxshilashda samarali asbob bo'lmoqda. Islimingizda ingliz tilini o'qitishda sun'iy intellektni qulayligi, metodiki yordamlash va o'sish usullari ilmiy bajarilmagani ko'rsatkichlari bilan yaxshi aniqlovchi. Bunda ingliz tilini o'qitish jarayonida sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishning metodikasining zamonaviy variant.

Iqtibos uchun: Ramazonova, S. (2026). Ingliz tilini o'qitishda sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish metodikasi. *UniPublish Journal of Science*, 1(1), 9-12. <https://unipublish.org/articles/ingliz-tilini-oqitishda-suniy-intellekt-texnologiyalaridan-foydalanish>

Xorijiy tillarni, belgilangan bo'lsa ingliz tilini tamamiy rivojlanganda bugungi globallashuv davrida talab etiladigan zamonaviy ta'limning nazorat talablari ichida bir qator talablardan bittasi. Axborot texnologiyalarining majburiyat va o'tkazish rivojlanishi talab va innovatsiya vaqtincha qo'llanishiga talab bor, bu o'silmalik o'quvchilarni ishlashga mojalat beradi. Bu texnologiyaning bir turidagi namuna – sun'iy intellekt, bu tizim hozirgi kuni dunyo ta'lim tizimlarida keng qo'llanilmoqda.

Sun'iy intellekt texnologiyalarining keng tarzli o'rnatilishining nazorat va innovatsionli yondashuvidan. AI - bu insanoq huquqi funksiyalarini bajarmoqchi bo'lgan texnologiya to'plamidir. AI ishlatish mumkin bo'lgan aspektlardan biri - uning tahlildagi o'quv jarayonning avtomatlashtirilishi. Hozirgi vaqt zarur davom etmoqda ingliz tilini o'rganish uchun ChatGPT, Duolingo, Grammarly va Quizlet kabi platformalar o'rganishning zamonaviy usullaridir. Shu dasturlar faqat foydalanuvchi ning o'g'ilik darajatini topib berishdan tashqari, unga mos topshiriqlarni taklif etishga ham o'rin bor.

Ingliz tilini o'qitishda AI texnologiyalaridan foydalanish metodikasi

Ingliz tilini o'qitishda sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish bir necha metodik bosqichlarni o'z ichiga oladi:

1. Diagnostik bosqich.

Ushbu bosqichda o'quvchilarning til bilish darajasi aniqlanadi. AI platformalari maxsus testlar orqali grammatika, lug'at boyligi va talaffuz ko'nikmalarini

tahlil qiladi. Natijalar asosida individual o'quv rejasi shakllantiriladi.

2. Interaktiv o'qitish bosqichi.

Bu bosqichda chatbotlar, virtual assistentlar va interaktiv dasturlar yordamida dars jarayoni tashkil etiladi. Masalan, talabalar AI chatbot bilan ingliz

tilida muloqot qilib, speaking ko'nikmalarini rivojlantiradi. Bunday yondashuv o'quvchilarning tilga bo'lgan qiziqishini oshiradi.

3. Mustaqil ta'lim bosqichi.

Sun'iy intellekt asosidagi dasturlar talabalarga mustaqil ishlash imkonini beradi. Talaba istalgan vaqtda topshiriqlarni bajarishi, o'z xatolarini ko'rishi

va qayta ishlashi mumkin. Bu esa o'quv jarayonining uzluksizligini ta'minlaydi.

4. Monitoring va baholash bosqichi.

AI texnologiyalari yordamida o'quvchilarning rivojlanish dinamikasi muntazam kuzatiladi. Avtomatik baholash tizimlari natijalarni tezkor tahlil qiladi va o'qituvchiga aniq statistik ma'lumotlarni taqdim etadi

Sun'iy intellektning afzalliklari.

Ingliz tilini o'qitishda AI texnologiyalaridan foydalanish quyidagi afzalliklarni beradi: individual yondashuvni ta'minlaydi; dars jarayonining interaktivligini oshiradi; o'quvchilarning motivatsiyasini kuchaytiradi; vaqtni tejaydi; tezkor baholash imkonini yaratadi; mustaqil ta'lim kompetensiyasini rivojlantiradi. Shuningdek, AI texnologiyalari o'qituvchining ish yukini kamaytiradi va pedagogik faoliyatni samarali tashkil etishga yordam beradi.

Ingliz tili ko'nikmalarini rivojlantirishda AI texnologiyalarining ahamiyati.

Sun'iy intellekt texnologiyalari ingliz tilining asosiy ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim vosita sifatida xizmat qiladi. Xususan, listening, speaking, reading va writing ko'nikmalarini shakllantirishda AI platformalari samarali natijalarni taqdim etmoqda.

Listening ko'nikmasini rivojlantirishda sun'iy intellekt asosidagi dasturlar turli darajadagi audio materiallarni avtomatik tavsiya qiladi. O'quvchi tinglash jarayonida tushunmagan so'zlarini tezkor tarjima qilish yoki matn shaklida ko'rish imkoniyatiga ega bo'ladi. Bu esa eshitib tushunish qobiliyatini bosqichma-bosqich rivojlantiradi.

Speaking ko'nikmasini shakllantirishda esa AI chatbotlar va ovoqli assistentlarning roli katta. O'quvchilar virtual suhbat orqali ingliz tilida muloqot qiladi, talaffuzdagi xatolarini aniqlaydi va ularni

to'g'rilash imkoniyatiga ega bo'ladi. Ayniqsa, nutqiy to'siqlarni yengishda bunday texnologiyalar samarali vosita hisoblanadi.

Reading jarayonida sun'iy intellekt matnning murakkablik darajasini avtomatik tahlil qilib, o'quvchiga mos materiallarni tavsiya etadi. Bu esa matn bilan ishlash jarayonini qulaylashtirib, lug'at boyligini oshirishga yordam beradi.

Muammolar va cheklovlar

Shunga qaramay, sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishda ayrim muammolar ham mavjud. Avvalo, barcha ta'lim muassasalarida texnik infratuzilma yetarli emas. Internet tezligi, kompyuter va mobil qurilmalar bilan bog'liq muammolar AI texnologiyalaridan samarali foydalanishga to'sqinlik

Zamonaviy AI platformalarining pedagogik imkoniyatlari

Bugungi kunda sun'iy intellekt asosidagi ko'plab platformalar xorijiy tillarni o'qitishda samarali qo'llanilmoqda. Jumladan, ChatGPT, Grammarly, Duolingo, Quizlet va boshqa raqamli dasturlar o'quvchilarning til ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim vosita sifatida xizmat qiladi. Ushbu platformalar foydalanuvchining xatolarini avtomatik aniqlaydi, individual tavsiyalar beradi hamda o'quv jarayonini shaxsiylashtirish imkonini yaratadi. Masalan, Grammarly dasturi yozma nutqdagi grammatik va uslubiy xatolarni aniqlab, to'g'ri variantlarni tavsiya etadi. Bu esa o'quvchilarning writing ko'nikmalarini rivojlantirishda katta yordam beradi. ChatGPT kabi AI chatbotlar esa ingliz tilida jonli muloqot muhiti yaratib, speaking va vocabulary ko'nikmalarini mustahkamlashga xizmat qiladi. Duolingo platformasi gamification elementlari asosida tashkil etilgani sababli o'quvchilarning darsga bo'lgan motivatsiyasini oshiradi. Ball yig'ish, darajalarni bosqichma-bosqich o'tish va virtual mukofotlar olish jarayoni o'quvchini faol ishtirok etishga undaydi.

AI texnologiyalarining pedagogik samaradorligi.

Sun'iy intellekt texnologiyalarining pedagogik samaradorligi bir necha omillar bilan izohlanadi. Birinchidan, AI individual yondashuvni ta'minlaydi. Har bir o'quvchining bilim darajasi, qiziqishi va ehtiyojidan kelib chiqib topshiriqlar shakllantiriladi.

Ikkinchidan, sun'iy intellekt texnologiyalari o'quvchilarning mustaqil ishlash ko'nikmalarini rivojlantiradi. Talaba istalgan vaqtda platformaga kirib, topshiriqlarni bajarishi va o'z natijalarini kuzatishi mumkin.

Writing ko'nikmasida esa Grammarly kabi AI dasturlarining ahamiyati katta. Ushbu platformalar grammatik, imloviy va uslubiy xatolarni aniqlab, to'g'ri variantlarni tavsiya qiladi. Natijada o'quvchilar yozma nutq kompetensiyasini mustaqil ravishda rivojlantirish imkoniga ega bo'ladi.

Shunday qilib, sun'iy intellekt texnologiyalari ingliz tilining barcha asosiy ko'nikmalarini kompleks rivojlantirishga xizmat qiluvchi zamonaviy pedagogik vosita sifatida namoyon bo'lmoqda.

qilishi mumkin. Bundan tashqari, ayrim hollarda o'quvchilarning texnologiyaga haddan tashqari bog'lanib qolishi jonli muloqotning kamayishiga olib keladi. Shu sababli sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishda an'anaviy pedagogik metodlar bilan uyg'unlikni saqlash muhim hisoblanadi.

Uchinchidan, AI texnologiyalari o'quv jarayonida vaqtni tejaydi. O'qituvchi testlarni tekshirish yoki xatolarni tahlil qilish uchun ortiqcha vaqt sarflamaydi. Natijada pedagog darsning metodik va ijodiy jihatlariga ko'proq e'tibor qaratadi.

AI va an'anaviy metodlarning integratsiyasi.

Sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish an'anaviy pedagogik metodlarni inkor etmaydi. Aksincha, ular bir-birini to'ldiradi. O'qituvchi auditoriyada kommunikativ metodlardan foydalangan holda talabalarning jonli muloqot kompetensiyasini rivojlantirsa, AI platformalari mustaqil mashq qilish va bilimlarni mustahkamlash vazifasini bajaradi. Blended learning, ya'ni aralash ta'lim modeli aynan shu integratsiyaning yorqin namunasi hisoblanadi. Ushbu modelda an'anaviy auditoriya mashg'ulotlari raqamli texnologiyalar bilan uyg'unlashtiriladi. Natijada o'quv jarayoni yanada samarali va qiziqarli bo'ladi.

Sun'iy intellekt texnologiyalarining kelajakdagi rivojlanish tendensiyalari.

Hozirgi kunda sun'iy intellekt texnologiyalari jadal sur'atlarda rivojlanib borayotgani sababli ularning ta'lim tizimidagi ahamiyati ham ortmoqda. Kelajakda AI asosidagi dasturlar yanada mukammallashib, o'quvchilarning individual xususiyatlarini chuqurroq tahlil qilish imkoniyatiga ega bo'ladi. Bu esa ingliz tilini o'qitishda yanada samarali metodlarni yaratishga xizmat qiladi.

Ayniqsa, virtual reallik (VR) va augmented reality (AR) texnologiyalarining sun'iy intellekt bilan integratsiyalashuvi xorijiy til o'rganish jarayonini yangi bosqichga olib chiqishi kutilmoqda. Masalan,

o'quvchilar virtual muhitda ingliz tilida muloqot qilish, real hayotga yaqin vaziyatlarda til amaliyotini bajarish imkoniyatiga ega bo'ladi. Bu esa kommunikativ kompetensiyaning rivojlanishiga katta yordam beradi.

Shuningdek, kelajakda AI texnologiyalari yordamida avtomatik tarjima, ovozni aniqlash va talaffuzni baholash tizimlari yanada takomillashadi. Natijada o'quvchilar o'z talaffuzidagi kamchiliklarni tezkor aniqlab, ularni mustaqil ravishda bartaraf etish imkoniyatiga ega bo'ladi. Sun'iy intellekt texnologiyalarining rivojlanishi o'qituvchilardan ham yangi kompetensiyalarni talab qiladi. Pedagoglar zamonaviy raqamli vositalardan foydalanish, elektron platformalarni boshqarish hamda AI asosidagi ta'lim metodlarini amaliyotga tatbiq etish bo'yicha muntazam malaka oshirib borishi lozim.

Kelajak ta'limi raqamli texnologiyalar bilan chambarchas bog'liq bo'lishi sababli sun'iy intellekt asosidagi innovatsion metodlarni ingliz tilini o'qitish jarayoniga keng joriy etish muhim ahamiyat kasb etadi.

O'zbekiston ta'lim tizimida AI texnologiyalarining istiqbollari.

O'zbekiston ta'lim tizimida ham raqamli texnologiyalarni joriy etishga alohida e'tibor qaratilmoqda. So'nggi yillarda xorijiy tillarni o'qitishda innovatsion metodlardan foydalanish bo'yicha qator islohotlar amalga oshirilmoqda.

Sun'iy intellekt texnologiyalarini ingliz tili darslariga integratsiya qilish orqali o'quvchilarning kommunikativ kompetensiyasini rivojlantirish,

xalqaro standartlarga mos bilim berish hamda zamonaviy mehnat bozoriga tayyor mutaxassislarni shakllantirish mumkin.

Kelgusida AI texnologiyalaridan foydalanish bo'yicha maxsus metodik qo'llanmalar yaratish, pedagoglarning raqamli kompetensiyasini oshirish va ta'lim muassasalarining texnik bazasini mustahkamlash muhim vazifalardan biri bo'lib qoladi.

Tadqiqot natijalari tahlili.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, AI texnologiyalaridan foydalangan holda tashkil etilgan darslar o'quvchilarning til o'rganishga bo'lgan qiziqishini sezilarli darajada oshiradi. Ayniqsa, speaking va listening ko'nikmalarini rivojlantirishda interaktiv platformalar yuqori samaradorlikka ega. Shuningdek, sun'iy intellekt asosidagi dasturlar yordamida talabalar o'z bilim darajasini mustaqil ravishda nazorat qila oladi. Bu esa o'quvchilarning mas'uliyat hissini oshirib, mustaqil ta'lim olish ko'nikmasini shakllantiradi.

Xulosa qilib aytganda, sun'iy intellekt texnologiyalari ingliz tilini o'qitish jarayonini modernizatsiya qilishda muhim vosita hisoblanadi. AI asosidagi platformalar ta'lim samaradorligini oshirish, individual yondashuvni ta'minlash va o'quvchilarning mustaqil ishlash kompetensiyasini rivojlantirishda katta imkoniyatlarga ega. Kelajakda sun'iy intellekt texnologiyalarini ta'lim tizimiga yanada kengroq joriy etish xorijiy tillarni o'qitish sifatini yangi bosqichga olib chiqadi. Shu sababli pedagoglar zamonaviy AI vositalaridan foydalanish ko'nikmalarini rivojlantirishi va ularni dars jarayoniga samarali integratsiya qilishi zarur.

Adabiyotlar

1. Jalolov J. J. Chet til o'qitish metodikasi. – Toshkent: O'qituvchi, 2012.
2. Passov E. I. Kommunikativ metodika osnovi. – Moskva: Prosveshcheniye, 1991.
3. Richards J. C., Rodgers T. Approaches and Methods in Language Teaching. – Cambridge University Press, 2014.
4. Russell S., Norvig P. Artificial Intelligence: A Modern Approach. – Pearson Education, 2021.
5. Holmes W., Bialik M., Fadel C. Artificial Intelligence in Education. – Boston: Center for Curriculum Redesign, 2019.
6. Kukulska-Hulme A. Mobile Assisted Language Learning. – Routledge, 2020.
7. Duolingo Language Learning Platform materials.
8. Grammarly AI Writing Assistant materials.
9. O'zbekiston Respublikasi "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni.
10. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining raqamli ta'lim texnologiyalarini rivojlantirishga oid qarorlari.